

Сяргей Панізьнік: КОЖНАМУ – ЗОЛАТАМ ДАРОГА ЗАСЦЕЛЕНА
(вэб-часопіс “Культура. Нацыя”, № 33, красавік 2024, 148-159, www.sakavik.net)

Анатацыя. Наш вядомы паэт Сяргей Панізьнік не перастае нас здзіўляць сваімі выдатнымі, тонкімі паэтычнымі замалёўкамі, звязанымі з народнай мудрасцю, прыродай. Прачытаўшы кароткія, ёмкія вершы, вы пранікніцеся прыгажосцю і паўнатай рэальнага беларускага жыцця і фальклора.

*Сяргей Панізьнік на выставе “У пошуках Атлантыды”.
Здымак Уладзіміра Пучынскага. Лявонпаль (2004)*

--***--

Хто не гневаецца, той даведаецца:
Дабрыня—узнадзеяна!
Кожнаму - золатам дарога засцелена!

--***--

І я – у дарозе да Слова народнага:
водзыўкі, показкі, пацешкі, мянушкі,
намёкі і кепікі, прымаўкі, жарты,
прызаўкі, дражнілкі, ля іх засцярогі...
Мяне ўзбагацілі Прыдзвіння дарогі!
Адчуў сябе волатам,
бо шчодро надзелены радасці золатам!

--***--

“Жыць – не мяшок шыць...” :
Спадзяванні варушыць,
Творчым скарбам даражыць,
Бацькаўшчыне служыць.

--***--

“Не думай як думаецца,
а думай, як давядзецца...”
Днём журкоча вуліца,
а вечарам – вядзерца.

--***--

“Стаць на дыбкі” не даводзіцца?
Выпрастацца і мне ахвоціцца.
Хто прыгнецца – можна ўткнуцца
і з-пад стога не вярнуцца.

--***--

Не, не крэмзаць! – вучылі малога.
З той дарогі не знікла трывога.
“Віламі пісаць па вадзе...” -
і ў нудзе дабрыня прападзе...
// “Пісаць віламі па вадзе” – не быць праўдзівым.//

--***--

Аздаблялі павучанні, прыказкі, пацешкі,
і выслоўі не маўчалі каля роднай сцежкі...
Вельмі часта прыбабунькі чуй я ад бабулькі -
бабышкаўскай Альжбеткі:

Яе адказ на крыўду суседкі: - Соль табе ў вочы
галавешка ў зубы, клубок нітак паміж лытак,
пад хвост памяло - каб аж дух заняло...

Мне, як Запаветы, былі ёю песьні спеты!

// Панізьнік *Елізавета Фролаўна (8.IX.1885—10.X.1977)* -
мая павітуха //.

--***--

Прагучалі – быў я рады - бацькі хроснага парады:

- Не манія! Не клянися! Шчыра Богу памаліся!

Каб нячысцікі зьвяліся, лекары ля нас віліся!

//*Мой хросны бацька – лекар Лявонпальскай бальніцы*
Кураш Леў Іванавіч (20.XI.1894—17.XI.1973)

--***--

“Шлюб пад плотам, а вяселле – потым...”

На этнічнай сцежцы крутаверць.

Гэтую абвестку цісну ботам,

Жаніха вы адсылайце ў клець...

--***--

“Гэта зелле – купена:

дзявоцкае ўмыванне,

мальцаўскае ўздыханне...”

// Запытаўся Коцік: - гэта нарकोцік? *Не, гэта словы*
з песні, запісанай у 1970 г. ад Ганны і Фёдара Партас,
ад Ганны Лакотка ў в. Ільмовікі Міёрскага р-на //.

--***--

“Пайсьці на любкі” ?

О, лагода:

на вуснах

высыпявае згода.

--***--

“Адбяры, Божа, сорам...”

А здабудзеш ты корм?

“Адбяры, Божа, стыд...”

А ці будзеш ты сыт?

__***__

“Хоць шаром пакаці...”

Зноў нішчымніца. Голад шчыміцца....

Смак – у кашы-куці.

- Кухня! Нас упусьці, Дабрачыніца!

__***__

“На Сонца пальцам не паказвай!”

Сябе самога ты наказвай:

ствараеш сам сабе зацьменне.

- Трымай праменьчыкі – у жмені!

__***__

Ад суседа павучанне. Не парада, а мычанне:

“Адзін дзень госьць – госьць. Другі дзень госьць -

хазяіну радасць і злосьць. Трэці дзень госьць:

- А калі ж ты дадому паедзеш, ягамосьць?”

__***__

Маркота ў сэрца стукаецца?

Сум выкінь у вядзерца...

“І не думай - як думаецца,

а думай, як давядзеца...”

__***__

Скарбы нельга латашыць!

Трэба імі даражыць: “Жыць – не мяшок шыць...”

Веды бацькі мне б спажыць. Ля сядзібы я адзін:

“Якое дрэва – такі і клін, які бацька, такі і сын.”

__***__

Павучаньняў напасіўся,

ведае загад увесь:

“З галавой не дагаварыўся,

то й да ног ня лезь!”

--***--

Ад раніцы кожнага дня
рыбалоў рыхтуе снасьці:
“Да гатовага пня
і агонь добра класьці”.

Кліча зноў яго рака,
хвалямі вуркоча:
“А ў старога жарабка
скура і на плоце гагоча”.

--***--

Каб на нервах не іграць,
ёсць і павучанняў раць...
“Мысьлі ў мысьлі! Сэрца ў сэрца! Вочы ў вочы!”
Хто ў суладзі быць ахвочы?

--***--

“Кій на кій завадзіць,
абед на абед – не”!
Татуля з мамкай – ладзяць,
лагодзяць і мяне!

--***--

“Без увагі і прыглядкі
не растуць і кураняtkі”.
Ад мяне ўсе гадаванцы
атрымалі росту шанцы.

--***--

“Пакідайце Слова на Дабрыдзень!”
Так вучыла мама і мяне.
Дабрадзей хай на сустрэчу прыдзе, -
родны мацярык ускалыхне.

--***--

Да мяне бягуць з этнічнай сцежкі
Павучанні і Выслоўі, і Пацешкі...
Тут “Не зь Міру, не зь Сібіру” жартаў клунак...
Водзыўкі, Прызыўкі – з чублаў думак.

--***--

А дзе ўзваліўся “Грэх на смех” -
там прыбабунькаў поўны мех.
А хто прывабы-прыпаміны нёс, -
штодня той у натхненні рос!

--***--

Запыталіся ў знямоглага дзеда:
- А што Табе трэба?
- Тры дошкі... І зверху трошкі,
каб сьвіцілася Неба...
// Згадка пра дамавіну //

--***--

“У кулак трубіць” - згалець
“Ад яйка адліць...” – умець
Толькі спрытны удалец
вяжа радасьці вянец!

--***--

“Проці ночы --
сам сабе ня вер”.
Толькі ранкам табе скажуць:
- Ты сапраўдны кавалер!

--***--

Пад падушкамі ты рыўся,
стомлены – увесь...
“З галавой не дагаварыўся,
то й да ног ня лезь”!

--***--

А суседачкі туляцца,
бо праўду не скінуць з плеч:
“Была дзеўка - на ўсю вуліцу,
а стала бабай на ўсю печ...”

--***--

Служы запаветам,
мацуй розум свой:
“Майструй сані летам,
а калёсы – зімой!”

--***--

Ты прыбудзь
да Беларусі на агледзіны:
“Не ўсе гусі, не ўсе гусі, -
ёсць там лебедзі!”

--***--

Выйшаў пагуляць я нашча...
Зноў чуваць у грамадзе:
- О-го-го! Ён стаў прапашчы --
“нібы булька на вадзе...”

--***--

“Не круці мітулямі”,
а ўсю праўду скажы,
ты вірлівымі днямі
за грашы не грашы.
//“Круціць мітулямі” – падманьваць. У латышскай мове
мітуліс – клуб дыму //

--***--

Забеленыя “Слёзкі” -
вось зацірка.
Пачастунак з вёскі,
дзе “не рот, а дзірка...”

--***--

“Лахі пад пахі
і вон з маёй хаты!”
Збірай свае спраты:
не здабуду я страты...

--***--

Яму “Хоць кол
на галаве чашы...”
Упарты неслух... Не кажы...
Сусед, такому не служы!

--***--

Будзь з настроем удачным
і з маланкай вачэй!
“А пад камень ляжачы
і вада не цячэ...”

--***--

“Пакідайце Слова на Дабрыдзень!” -
зноў матуля родненькая прыдзе
з ёй сусед разумны, бо цвярозы:
ажывуць вітаньні, мары-кросы!

// Пакідала мне мама Ганна (2.02.1914—31.07.1994) Слова на Дабрыдзень//.

--***--

“Закінь назад --
наперадзе знойдзеш”,
і ў Райскі Сад
з Анёлам увойдзеш.

--***--

“І ад яйка адалье...”
Спрытны гаспадар, але...
“У кулак трубіць” – згалець...
Лёс, не дай мне акалець.

__***__

“Пайсці пад жыта” – Вясна ўжо там.
На лузе рунь – як вароне схавацца....
...Запаведваў Хрыстос братам:
- Радавацца! І не баяцца!

__***__

А хто “трубіць у кулак”, -
той жыве ў галечы...
Гэта ведае лайдак,
седзячы на печы?

__***__

“Хто мяняе -
па тым хамут гуляе...”
А хто чарку куляе -
ў выцьвярэзьнік трапляе.

__***__

“Хадзіць на цырлах”...
Хто адчаіцца?
Дзяўчына гордая! Вітаецца...
Адважны хлопец закахаецца.
//”Хадзіць на цырлах” пра фанабэрыю, пагарду //.

__***__

“З кулька ў дзяружку”
скокнуць можна. Збяднеў?
На грушку асцярожна
глядзі. Вясну – у родны сад вядзі!

__***__

І закрытае ўжо вечка.
Легла на труну смуга.
“Хто цяпер дзед: Богу свечка,
а ці чорту качарга?

__***__

“Восень лісьце паліць -
попел асядае...”
Беражыце Памяць:
Памяць галадае...

__***__

“Зноў ён распусціўся,
як старэцкая пуга”.
Бог табе не сніўся,
хітрая хапуга.
// Старэцкая пуга – пуга пастуха //

__***__

“Ці пнём аб саве, ці савою аб пень -
толькі саве балюча”.
...Распагодзіцца блудны дзень -
не будзе табе калючым.

__***__

“А пад камень ляжачы
і вада не цячэ”.
О, я не буду гуляшчы:
папрацую яшчэ!

__***__

Не хапае сугрэва:
вечары мае плачуць.
“На пахілае дрэва
і козы скачуць”.

__***__

“Ляжыць пад плотам,
а крычыць: “Робота!”
І такі крышталь турботы
мною не прыняты да згоды.

--***--

Дзякую я татку
за яго цукерачку:
“Есьці – упрыглядку,
ну а піць – умерачку...”

**Мы зберагаем радаводы, мы продкаў саграваем ніць.
Дом Беларусі, дом Лагоды – усёй сям’ёю нам любіць!**

*З прыдзвінскім паклонам Сяргей Панізьнік,
красавік 2024 года*

*Я ў лявонпальскім дупле графа Лапацінскага.
Фота Дзмітра Чараднічэнкі з Кіева (8.VIII.1985)*

Siarhei Paniznik: EVERYONE'S ROAD IS PAVED WITH GOLD

(webzine “Kultura.Natsyja”, issue 33, April 2024, 148-159, www.sakavik.net)

Abstract. Our famous poet S. Paniznik never ceases to amaze with his wonderful, subtle sketches related to folk wisdom and nature. After reading short, capacious poems, you will penetrate the beauty and fullness of the real Belarusian life and folklore.

Сергей Панизьник: ДОРОГА КАЖДОГО ВЫМОЩЕНА ЗОЛОТОМ

(вэб-журнал «Культура. Нацыя», № 33, апрель 2024, 148-159, www.sakavik.net)

Аннотация. Наш знаменитый поэт С.Панизьник не перестает удивлять своими чудесными, тонкими зарисовками, связанными с народной мудростью и природой. Прочитав короткие, емкие стихи, вы проникнетесь красотой и полнотой реальной жизни белорусского быта и фольклора.